

METODE MODERNE DE EVALUARE ÎN RECEPTAREA TEXTULUI EPIC

Silvia MUNTEANU¹

yonk_1174@yahoo.com

ABSTRACT: This study aims to describe some evaluation methods used when a teacher teaches prose. It's quite obvious that the teacher must re-invent himself with every lesson in order to be understood by the pupils. Even if the teachers continue to use the traditional methods, they have to combine them with the new ones. That's why, we suggest here a few modern methods which can transform the literature class into a round table, where students play different roles, meant to capture their whole attention during 50 minutes.

KEYWORDS: creativity, learning, method, role-playing, teaching.

Într-o perioadă plină de transformări, literatura trebuie privită dintr-o altă perspectivă, iar profesorului îi revine sarcina de a selecta cele mai potrivite metode de predare – învățare – evaluare, care să plaseze elevul în centrul lecției, stimulându-l, dezvoltându-i capacitatea de a fi creativ, de a argumenta un anumit punct de vedere. Nici când și niciunde metodologia procesului de învățământ nu a constituit o categorie închisă, invariabilă, lipsită de flexibilitate și suplețea cerute de exigențele crescânde ale vieții școlare. În decursul timpului, fiecare metodă sau sistem de metode a suferit transformări mai mult sau mai puțin radicale, nu atât sub aspectul formei, cât al conținuturilor și țelurilor cărora au fost subordonate, adaptându-se noilor orientări ale sistemelor de instruire. Prin caracterul ei dinamic, metodologia didactică a rămas, astfel, un domeniu de permanentă deschidere a cercetărilor și experimentării, inovației și creației slujitorilor școlii.

Învățământul modern caută să ajungă la îmbinarea armonioasă a acestor două aspecte, promovând o metodologie centrată pe elev, pe acțiunea și angajarea acestuia în activitatea de predare/învățare. Se păstrează un echilibru între munca individuală și lucrul în grup, se îmbină învățarea individuală și independentă cu învățarea interdependentă, prin cooperare sau colaborare.

---

¹ Profesor doctor de Limba și literatura română la Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika”, Comănești, județul Bacău.

În timp ce metodele individualizate ar pune mai bine în lumină personalitatea elevului și valorificarea potențialităților individuale, metodele de grup ar contribui la intensificarea interrelațiilor create în clasa de elevi, la crearea unui mediu social propice conștientizării proceselor și operațiilor mintale pe care individul se sprijină în actul învățării.

Având în vedere noua perspectivă a studierii literaturii în liceu, impusă de programele școlare, de manualele alternative, trebuie revizuită abordarea textului literar, prin utilizarea unor *strategii didactice moderne*, care să sporească interesul copiilor pentru lectură, care să dezvolte capacitatea acestora de a comunica liber, de a-și exprima un punct de vedere, argumentându-l.

Metode de evaluare

Limba și literatura română este o disciplină dinamică și complexă, deosebindu-se de alte materii, centrate asupra unor zone de cunoaștere bine conturate și omogene. Complexitatea și dinamismul acestei materii se reflectă în modalitățile diferite de organizare a conținuturilor.

Literatura română urmărește dezvoltarea interesului elevilor pentru lectura textelor literare, modelarea gustului lor estetic. Cităm din textul programei: „În vederea formării unei culturi literare, precum și a unui univers afectiv și atitudinal coerent, ar fi de dorit ca elevul:

- a) să înțeleagă semnificația limbii și literaturii române în conturarea identității naționale și în integrarea acesteia în contextul culturii universale;
- b) să interiorizeze valorile culturale, naționale și universale, vehiculate prin limbă și literatură ca premisă a propriei dezvoltări intelectuale, afective și morale;
- c) să-și structureze un sistem axiologic coerent, fundament al unei personalități autonome și independente, integrate dinamic în societate;
- d) să-și dezvolte disponibilitățile de receptare a mesajelor orale și scrise, sensibilitatea, precum și interesul pentru lectura textelor literare și non literare;
- e) să stăpânească modalitățile principale de înțelegere și interpretare a unor texte literare și non literare”².

Din această perspectivă, am ales spre exemplificare câteva metode moderne de evaluare, prin care elevii devin *actori/subiecți* ai evaluării și nu mai percep evaluarea activității lor ca pe o povară.

² Cf. *Programa Școlară Limba și literatura română*, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, București, 2009, p. 2.

Masa cu așteptări: pe o foaie de hârtie de culori diferite, profesorul desenează un dosar, cerând elevului să-și noteze datele personale și apoi să indice în partea stângă 3 așteptări de la o anumită secvență didactică. Când își alege culoarea, fiecare elev va trebui să-și argumenteze în fața colegilor preferința. Foile pot fi afișate până la sfârșitul activității, când vor fi redistribuite elevilor care vor completa dacă așteptările lor au fost împlinite / neîmplinite.

Scaunul autorului: după un exercițiu de redactare liberă elevii sunt invitați să ia loc pe un scaun de unde trebuie să răspundă întrebărilor formulate de către colegii lor.

Jurnalul cu dublă intrare: fiecare elev împarte câte o foaie în două: pe prima coloană rezumă textul citit, notează un pasaj care l-a impresionat; pe a doua coloană notează comentarii personale. Metoda poate fi folosită și în cazul lecturilor suplimentare când cititorii stabilesc o conexiune între curiozitate și experiență.

Diagrama VENN: metodă folosită în activități în care elevilor împărțiți în grupe li se cere să efectueze o reprezentare grafică a asemănărilor și a deosebirilor dintre două elemente (două personaje literare, două figuri de stil, două specii literare).

Metoda GRAFFITI: metodă folosită la evaluarea cunoștințelor dobândite la sfârșitul unui capitol. Se afișează în diverse locuri foi de flip-chart, titrate cu o problemă. Pentru simplificare, se poate împărți tabla în 2–3 părți. Elevii scriu pe foi și se mișcă liber prin clasă, observând ce au scris colegii și adăugând altceva. Colile sunt utile ca punct de plecare al dezbaterilor.

Metoda R.A.I.: are la bază stimularea și dezvoltarea capacităților elevilor de a comunica (prin întrebări și răspunsuri) ceea ce tocmai au învățat. Denumirea provine de la inițialele cuvintelor Răspunde – Aruncă – Interoghează și se desfășoară astfel: la sfârșitul unei lecții sau al unei secvențe de lecție profesorul împreună cu elevii săi investighează rezultatele obținute în urma predării-învățării printr-un joc de aruncare a unei mingi mici și ușoare de la un elev la altul. Cel care aruncă mingea trebuie să pună o întrebare din lecția predată celui care o prinde. Cel care prinde mingea răspunde la întrebare și apoi aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Evident, interogatorul trebuie să cunoască și răspunsul întrebării adresate. Elevul care nu știe răspunsul iese din joc, iar răspunsul va veni din partea celui care a pus întrebarea. Acesta are ocazia de a mai arunca încă o dată mingea și de a mai pune o întrebare. Eliminarea celor care nu

au răspuns corect sau nu au răspuns deloc conduce treptat la rămânerea în grup a celor mai bine pregătiți. Această metodă alternativă de evaluare poate fi folosită cu succes la toate vârstele (de la preșcolari la studenți). Profesorul urmărește desfășurarea jocului și, în final, lămurește problemele la care nu s-au găsit soluții. Metoda dezvoltă gândirea critică și permite autoevaluarea propriei activități.

În continuare vom prezenta și o aplicație a acestei metode, realizată la clasa a X-a, pentru verificarea lecturii individuale a nuvelei *Moara cu noroc*, de Ioan Slavici:

Elevii au avut ca temă de întocmit (în două săptămâni) o fișă de lectură pentru nuvela *Moara cu noroc*. În ora consacrată verificării fișelor de lectură am aplicat metoda R.A.I. Pentru mai buna supraveghere a răspunsurilor elevilor s-a lucrat cu toată clasa, frontal (fără a o împărți în grupe). Un elev pune o întrebare legată de textul studiat (la care și el știe răspunsul) și aruncă mingea altui elev, care trebuie să răspundă. Dacă nu știe răspunsul, iese din joc. Dacă știe, răspunde, apoi aruncă mingea altui coleg și îi adresează acestuia altă întrebare. Jocul continuă până rămân în grup doar cei foarte bine pregătiți. Metoda s-a dovedit a fi foarte eficientă și atractivă. Elevii au perceput totul ca joc și au încercat să rămână cât mai mult timp în el. La sfârșitul activității, elevii care au rămas în joc au fost recompensați cu note, iar întrebările rămase fără răspuns sau cu răspuns incomplet au fost clarificate.

Elevii și-au adresat întrebări de genul:

- De ce era nemulțumit Ghiță de meseria de cizmar?
- Cum se desfășoară prima întâlnire cu Lică Sămădăul?
- De ce acceptă Ghiță să-și pună capul în pericol?
- Cum se comportă Ghiță față de familie după ce a devenit complicele lui Lică?
- Cum îl cheamă pe sluga lui Ghiță?
- Cine reușește să-l oprească pe Lică?
- Cum se termină nuvela? etc.

O altă metodă modernă de evaluare este **PROIECTUL**: metodă interactivă prin care elevilor, împărțiți în perechi / grup, li se propune o temă, dar și o planificare a activității (obiective, grupe, sarcini, data finalizării, surse bibliografice). Profesorul le evaluează în funcție de: corectitudinea științifică, generalizarea problemei, organizarea ideilor și a materialelor în raport, calitatea prezentării.

În ceea ce privește evaluarea sumativă, consider că *PORTOFOLIUL* constituie o metodă eficientă de evaluare. Portofoliul reprezintă o colecție exhaustivă de informații despre progresul școlar al unui elev, conținând produse care arată procesul de dezvoltare (planificări, revizui), produse elaborate, produse care indică interesele / stilul elevului.

Dintre aspectele ce definesc portofoliul esențiale ar putea fi:

a) portofoliul reunește texte diverse:

– Texte elaborate pe durata unui capitol / unei unități de conținut sau a unui semestru;

– Texte specifice unui singur tip de scriere (de exemplu, numai compuneri libere, numai rezumate)

– Texte eterogene (de exemplu, lucrări de control, pagini de jurnal, fișe de lucru, definiții, texte funcționale, etc.)

– Texte elaborate de elevi în urma unor sarcini de lucru și texte pe care au ales singuri să le realizeze)

– Variante finale și ciorne sau numai variante finale;

b) în portofoliu textele sunt grupate și compun un întreg; unitatea portofoliului se manifestă în logica grupării, explicată într-o filă de cuprins sau o copertă;

c) după etapa de structurare, portofoliul va fi comentat și evaluat de elev, într-o filă de autoevaluare și de profesor, în fila de evaluare; în absența acestor pagini nu se poate vorbi de portofoliu.

În concluzie, portofoliul este un instrument euristic, putându-se evidenția următoarele capacități:

– Capacitatea de a observa și de a manevra informația;

– Capacitatea de a raționa și de a utiliza cunoștințe;

– Capacitatea de a observa și de a alege metodele de lucru;

– Capacitatea de a investiga și de a analiza;

– Capacitatea de a raționa și de a utiliza proceduri simple;

– Capacitatea de a sintetiza și de a organiza materialul;

– Capacitatea de a sintetiza și de a realiza un produs;

În concluzie, metodele activ-participative determină profesorul să creze situații în care elevii să fie obligați să utilizeze o gamă vastă de procese și operații mintale: observare, identificare, comparație, opunere, clasificare, categorizare, organizare, calculare, analiză și sinteză, emitere de ipoteze și verificare, explicare a cauzelor, sesizare a esențialului, corectare, stabilire de relații funcționale, abstractizare și generalizare, evaluare, interpretare,

judecată critică, anticipare, formare a propriei opinii, transfer, comunicare etc. Sub genericul metode activ-participative sunt incluse toate acele metode în stare să provoace o învățare activă, o învățare care lasă loc liber activității proprii și spontaneității. Sunt metodele care conduc spre formele active ale învățării, adică spre învățarea euristică, învățarea prin rezolvarea de probleme, învățarea prin acțiune, învățarea creativă.

În opoziție cu metodologia tradițională, pentru care elevul rămâne mai mult auditor sau spectator în clasă, metodele activ-participative au rolul de a face din acest actor, un participant activ în procesul învățării, pregătit să-și însușească cunoștințele pe calea activității proprii. Dat fiind faptul că aceste metode sunt mult mai pretențioase și mai dificil de aplicat în practică, ele reclamă o muncă diferențiată și mai atentă din partea profesorului.

Prin caracterul lor diferențiat și formativ, metodele activ-participative își aduc o contribuție semnificativă la dezvoltarea potențialului intelectual al elevului, la intensificarea proceselor mintale ale acestuia.

Bibliografie:

- [1] ***, Curriculum Național. *Programe școlare pentru clasele a V-a – a VIII-a*. Aria curriculară limbă și comunicare, București, 1999.
- [2] ***, M.E.C., *Învățarea activă*, București, 2001
- [3] Bărboi, Constanța (coordonator), *Metodica predării limbii și literaturii române în liceu*, E.D.P., București, 1983.
- [4] Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Editura POLIROM, Iași, 2006.
- [5] Chiprian, Cristina, Ciupercă, Livia, *Alternative didactice. Limba și literatura română*, Editura „Spiru Haret”, Iași, 2002.
- [6] Cojocariu, Venera Mihaela, *Educație pentru schimbare și creativitate*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2003.
- [7] Cojocariu, Venera Mihaela, *Teoria metodologiei și instruirii*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2002.
- [8] Corniță, Georgeta, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura „Umbria”, Baia Mare, 1993.
- [9] Cucoș, Constantin (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, POLIROM, Iași, 1998.
- [10] Dulamă, M. E., *Modele, strategii și tehnici didactice activizante cu aplicații în geografie*, Editura „Clusium”, Cluj-Napoca, 2002.
- [11] Dumitriu, Gh., Dumitriu, C., *Psihopedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003.

- [12] Dumitriu, Gh., *Comunicare și învățare*, E.D.P., R.A., București, 1998.
- [13] Dumitriu, Gh., *Sistemul cognitiv și dezvoltarea competențelor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004.
- [14] Dumitru, Ion, *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000.
- [15] Eftenie, Nicolae, *Introducere în metodică limbii și literaturii române*, Pitești, Editura „Paralela 45”, 2000.
- [16] Goia, Vistian, *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2002.
- [17] Goia, Vistian, Drăgătoiu, I., *Metodica predării limbii și literaturii române*, E.D.P., București, 1995.
- [18] Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii române*, ediția a II-a, POLIROM, Iași, 2008.
- [18] Oprea, Lăcrămioara Crenguța, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2006.
- [20] Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu – structuri didactice deschise*, Editura „Paralela 45”, Pitești, 2009.
- [21] Parfene, Constantin (coordonator), *Aspecte teoretice și experimentale în studiul literaturii în școală*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2000.
- [22] Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, POLIROM, Iași, 1999.
- [23] Sacară, L., Dumitriu, I. C., *Psihopedagogie. Sinteze pentru examenele de definitivare și gradul didactic II*, Editura „Alma Mater”, Bacău, 2007.